

A NEW COURSE IN READING PALI

Bài 9.3

Đoạn kinh 4 (DN)

Evaṃ me sutāṃ. Ekaṃ samayaṃ Bhagavā Rājagahe viharati Veḷuvane Kalandakanivāpe. Tena kho pana samayena Sigālako gahapatiputto kālass’eva utṭhāya Rājagahā nikkhamitvā allavattho allakeso pañjaliko puthudisā namassati: puratthimaṃ disaṃ dakkhiṇaṃ disaṃ pacchimaṃ disaṃ uttaraṃ disaṃ heṭṭhimaṃ disaṃ uparimaṃ disaṃ.

Atha kho Bhagavā pubbaṇhasamayaṃ nivāsetvā pattacīvaramādāya Rājagahaṃ piṇḍāya pāvisi. Addasā kho Bhagavā Sigālakaṃ gahapatiputtaṃ kālass’eva vuṭṭhāya Rājagahā nikkhamitvā allavatthaṃ allakesaṃ pañjalikaṃ puthudisā namassantaṃ: puratthimaṃ disaṃ dakkhiṇaṃ disaṃ pacchimaṃ disaṃ uttaraṃ disaṃ heṭṭhimaṃ disaṃ uparimaṃ disaṃ. Disvā Sigālakaṃ gahapatiputtaṃ etadavoca: «kiṃ nu kho tvāṃ, gahapatiputta, kālass’eva utṭhāya Rājagahā nikkhamitvā allavattho allakeso pañjaliko puthudisā namassasi: puratthimaṃ disaṃ dakkhiṇaṃ disaṃ pacchimaṃ disaṃ uttaraṃ disaṃ heṭṭhimaṃ disaṃ uparimaṃ disaṃ»ti?

«Pitā maṃ, bhante, kālaṃ karonto evaṃ avaca: ‘disā, tāta, namasseyyāsī’ti. So kho ahaṃ, bhante, pitu vacanaṃ sakkaronto garuṃ karonto mānento pūjento kālass’eva utṭhāya Rājagahā nikkhamitvā allavattho allakeso pañjaliko puthudisā namassāmi: puratthimaṃ disaṃ dakkhiṇaṃ disaṃ pacchimaṃ disaṃ uttaraṃ disaṃ heṭṭhimaṃ disaṃ uparimaṃ disaṃ»ti.

«Na kho, gahapatiputta, ariyassa vinaye evaṃ cha disā namassitabbā»ti. «Yathā kathaṃ pana, bhante, ariyassa vinaye cha disā namassitabbā? Sādhū me, bhante, Bhagavā tathā dhammaṃ desetu, yathā ariyassa vinaye cha disā namassitabbā»ti.

«Tena hi, gahapatiputta, suṇohi sādhukaṃ manasikarohi bhāsissāmī»ti.

«Evaṃ, bhante»ti kho Sigālako gahapatiputto Bhagavato paccassosi.

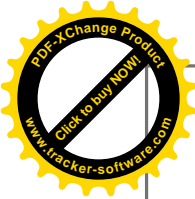
Bhagavā etadavoca: «Yato kho, gahapatiputta, ariyasāvakassa cattāro kammakilesā pahīnā honti, catūhi ca ṭhānehi pāpakammaṃ na karoti, cha ca bhogānaṃ apāyamukhāni na sevati, so evaṃ cuddasa pāpakāpagato chaddisā paṭicchādī ubholokavijayāya paṭipanno hoti. Tassa ayañc’eva loko āraddho hoti paro ca loko. So kāyassa bhedā paraṃ maraṇā sugatiṃ saggāṃ lokaṃ upapajjati.

Từ vựng đoạn 1

STT	Từ Pali	Nghĩa Việt liên quan đến đoạn kinh	Từ loại
1	Evam	Như thế, như vậy	Trạng
2	Me	Tôi [gián bỏ, sở hữu, dụng cụ cách số ít]	Đại, nhân xưng, 1
3	Suta	Được nghe	Quá phân
4	Eka	Một	Tính
5	Samayo	Thời, mùa, dịp	Danh, nam
6	Bhagavant	Đức Thế tôn	Danh, nam
7	Rājagaho	Tên thành phố	Danh, nam
8	Viharati	Sống, ngụ	Động, hiện tại, chủ động, mô tả
9	Veḷuvano	Tên khu vườn	Danh, nam
10	Kalandakani vāpo	Tên vườn sóc	Danh, nam
11	So~sa/tad~ta m/sā Eso~esa/etad ~etam/esā	Người ấy, vật ấy	Đại, nhân xưng/chỉ định, 3
12	Kho	Quả thực, chính đó [đệm]	Phụ
13	Pana	Hơn nữa, ngược lại [đệm]	Phụ
14	Sigālako	Tên riêng	Danh, nam
15	Gahapati	Gia chủ	Danh, nam
16	Putto	Con trai	Danh, nam
17	Kālassa	Lúc sáng sớm [sở hữu/gián bỏ cách số ít – đặc ngữ]	Danh, nam
18	Eva	[nhấn mạnh]	Phụ
19	Uṭṭhāya	Thức dậy	Động, bất biến
20	Nikkhamitvā	Ra khỏi	Động, bất biến
21	Alla	Ấm ướt, thấm nước	Tính
22	Vattha	Có quần áo	Tính
23	Kesa	Có tóc	Tính
24	Pañjalika	Chấp tay	Tính
25	Puthu	Từng, mỗi	Tính
26	Disā	Hướng, phương hướng	Danh, nữ
27	Namassati	Đảnh lễ	Động, hiện tại, chủ động, mô tả
28	Puratthima	Đông	Tính
29	Dakkhiṇa	Nam	Tính
30	Pacchima	Tây	Tính
31	Uttara	Bắc	Tính

32	Heṭṭhima	Dưới	Tính
33	Uparima	Trên	Tính
34	Atha	Rồi, thì [đệm]	Phụ
35	Pubbaṇho	Buổi sáng	Danh, nam
36	Nivāsetvā	Mặc [y phục]	Động, bất biến
37	Patto	Bát	Danh, nam
38	Civaraṃ	Y	Danh, trung
39	Ādāya	Lấy	Động, bất biến
40	Pinḍaṃ	Vật thực	Danh, trung
41	Pāvisi	Đi vào	Động, bất định, chủ động, mô tả
42	Addasā	Thấy	Động, bất định, chủ động, mô tả
43	Vuṭṭhāya	Thức dậy	Động, bất biến
44	Disvā	Thấy	Động, bất biến
45	Avoca	Nói	Động, bất định, chủ động, mô tả
46	Kiṃ nu kho	Vì sao	Đặc ngữ
47	Nu	[đệm]	Phụ
48	Tvaṃ	Anh, bạn	Đại, nhân xưng, 2
49	Pitar	Người cha	Danh, nam
50	Ahaṃ	Tôi, ta	Đại, nhân xưng, 1
51	Karoti	Làm	Động, hiện tại, chủ động, mô tả
52	Kālaṃ karoti	Chết	Công thức
53	Avaca	Nói	Động, bất định, chủ động, mô tả
54	Tāto	Con trai	Danh, nam
55	Vacanaṃ	Lời nói	Danh, trung
56	Sakkaroti	Cung kính, tôn trọng	Động, hiện tại, chủ động, mô tả
57	Garuṃ	Sự nặng	Danh, trung
58	Garuṃ karoti	Xem nặng, xem trọng	Công thức
59	Māneti	Tôn kính	Động, hiện tại, chủ động, mô tả
60	Pūjeti	Kính trọng	Động, hiện tại, chủ động, mô tả
61	Na	Không	Phụ
62	Āriyo	Bậc thánh, người cao thượng	Danh, nam
63	Vinayo	Luật	Danh, nam
64	Cha	Sáu	Số
65	Namassitabbā	Sẽ được kính lễ	Tương phân
66	Yathā	Như	Phụ
67	Kathaṃ	Thế nào	Trạng
68	Bhante	Ngài [hô cách, số ít của Bhaddanta]	Danh, nam
69	Sādhu	Lành thay, điều tốt lành	Trạng
70	Tathā	Như vậy, như thế	Trạng
71	Yathā... thatā...	Như thế nào... như thế ấy...	Công thức

72	Dhammaṃ	Pháp	Danh, trung
73	Deseti	Thuyết, nói	Động, hiện tại, chủ động, mô tả
74	Tena	Bởi đó, do đó, do việc đó	Phụ
75	Hi	Quả thực, quả vậy, đúng vậy	Phụ
76	Suṇoti/suṇāti	Nghe	Động, hiện tại, chủ động, mô tả
77	Sādhukam	Kĩ càng	Trạng
78	Manasikaroti	Tác ý	Động, hiện tại, chủ động, mô tả
79	Bhāsati	Nói	Động, hiện tại, chủ động, mô tả
80	Paccassosi	Vâng thuận	Động, bất định, chủ động, mô tả
81	Yato	Khi nào	Trạng
82	Sāvako	Đệ tử, học trò	Danh, nam
83	Cattāro	Bốn	Số
84	Kammaṃ	Nghiệp	Danh, trung
85	Kilesa	Phiền não	Danh, nam
86	Pahīna	Được từ bỏ	Quá phân
87	Hoti	Thì, là, trở nên	Động, hiện tại, chủ động, mô tả
88	Ca	Và, hoặc	Phụ
89	Thānaṃ	Nguyên nhân	Danh, trung
90	Pāpa	Ác	Tính
91	Karoti	Làm, thực hiện	Động, hiện tại, chủ động, mô tả
92	Bhogo	Vật sở hữu, tài sản, của cải	Danh, nam
93	Apāyo	Địa ngục, sự mất mát	Danh, nam
94	Mukham	Miệng, mặt, cửa vào	Danh, trung
95	Sevati	Liên hệ, thực hành, thực hiện	Động, hiện tại, chủ động, mô tả
96	Cuddasa	Mười bốn	Số
97	Pāpaka	Ác	Tính
98	Apagata	Đi khỏi, rời khỏi	Quá phân
99	Paṭicchādin	Bảo vệ	Tính
100	Ubho	Cả hai	Tính
101	Loko	Thế giới, thế gian	Danh, nam
102	Vijayo	Chiến thắng	Danh, nam
103	Paṭipanna	Thực hành	Quá phân
104	Hoti	Thì, là	Động, hiện tại, chủ động, mô tả
105	Ayaṃ/idaṃ~ Imaṃ/ayaṃ	Người ấy, vật ấy	Đại, nhân xưng/chỉ định 3
106	Eva	[Nhấn mạnh]	Phụ
107	Āraddha	Vững chắc	Quá phân
108	Para	Khác	Tính
109	Kāyo	Thân xác	Danh, nam
110	Bhedo	Sự tan rã	Danh, nam
111	Paraṃ	Sau khi [kết hợp xuất xứ cách]	Giới từ

112	Maraṇaṃ	Cái chết	Danh, trung
113	Kāyassa bhedā paraṃ maraṇā	Vào thời điểm tan rã của thân, sau khi chết	Đặc ngữ
114	Sugati	Cõi lành	Danh, nữ
115	Saggo	Cõi trời	Danh, nam
116	Upapajjati	Sinh lên	Động, hiện tại, chủ động, mô tả

Ngữ pháp đoạn kinh 1

STT	Điểm Ngữ pháp	Tổng quát	Đoạn kinh 1
1	NA	NA	NA

Đoạn kinh 9 (AN)

ekaṃ samayaṃ bhagavā bārāṇasiyaṃ viharati isipatane migadāye. tatra kho bhagavā bhikkhū āmantesi —

“bhikkhavo”ti. “bhadante”ti te bhikkhū bhagavato paccassosum. bhagavā etadavoca

“bhūtapubbaṃ, bhikkhave, rājā ahosi sacetano nāma. atha kho, bhikkhave, rājā saceta no rathakāraṃ āmantesi —

‘ito me, samma rathakāra, channaṃ māsānaṃ accayena saṅgāmo bhavissati. sakkhissasi me, samma rathakāra, navaṃ cakkayugaṃ kātun’ti? ‘sakkomi devā’ti kho, bhikkhave, rathakāro rañño sacetanassa paccassosi. atha kho, bhikkhave, rathakāro chahi māsēhi chārattūnehi ekaṃ cakkam niṭṭhāpesi. atha kho, bhikkhave, rājā sacetano rathakāraṃ āmantesi —

‘ito me, samma rathakāra, channaṃ divasānaṃ accayena saṅgāmo bhavissati, niṭṭhitaṃ navaṃ cakkayugaṃ’ti? ‘imehi kho, deva, chahi māsēhi chārattūnehi ekaṃ cakkam niṭṭhitaṃ’ti. ‘sakkhissasi pana me, samma rathakāra, imehi chahi divasehi dutiyaṃ cakkam niṭṭhāpetun’ti? ‘sakkomi devā’ti kho, bhikkhave, rathakāro chahi divasehi dutiyaṃ cakkam niṭṭhāpetvā navaṃ cakkayugaṃ ādāya yena rājā sacetano tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā rājānaṃ sacetanaṃ etadavoca —

‘idaṃ te, deva, navaṃ cakkayugaṃ niṭṭhitaṃ’ti. ‘yañca te idaṃ, samma rathakāra, cakkam chahi māsēhi niṭṭhitaṃ chārattūnehi yañca te idaṃ cakkam chahi divasehi niṭṭhitaṃ, imesaṃ kiṃ nānākaraṇaṃ? nesāhaṃ kiñci nānākaraṇaṃ passāmī’ti. ‘atthesaṃ, deva, nānākaraṇaṃ. passatu devo nānākaraṇaṃ”ti.

“atha kho, bhikkhave, rathakāro yaṃ taṃ cakkam chahi divasehi niṭṭhitaṃ taṃ pavattesi. taṃ pavattitaṃ samānaṃ yāvatikā abhisāṅkhārassa gati tāvatikaṃ gantvā ciṅgulāyitvā bhūmiyaṃ papati. yaṃ pana taṃ cakkam chahi māsēhi niṭṭhitaṃ chārattūnehi taṃ pavattesi. taṃ pavattitaṃ samānaṃ yāvatikā abhisāṅkhārassa gati

tāvatikaṃ gantvā akkhāhataṃ maññe aṭṭhāsi”.

Chú giải:

akkhāhataṃ maññeti akkhe pavesetvā ṭhapitamiva.

Từ vựng đoạn kinh 9

STT	Từ Pali	Nghĩa Việt liên quan đến đoạn kinh	Từ loại
1	Eka	Một	Tính
2	Samayo	Thời, dịp	Danh, nam
3	Bhagavant	Thế Tôn	Danh, nam
4	Bārāṇasī	Tên thành phố	Danh, nữ
5	Viharati	Sống, ngụ	Động, hiện tại, chủ động, mô tả
6	Isipatanam	Địa danh	Danh, trung
7	Migadāyo	Địa danh (vườn nai)	Danh, nam
8	Tatra	Tại đó	Trạng
9	Kho	[Đệm]	Phụ
10	Bhikkhu	Tỳ Kheo	Danh, nam
11	Āmantesi	Gọi	Động, bất định, chủ động, mô tả
12	(i)ti	[Kí hiệu trích dẫn]	Phụ
13	So~sa/tad~ta m/sā Eso~esa/etad ~etaṃ/esā	Người ấy, vật ấy	Đại, nhân xưng/chỉ định, 3
14	Paccassosi	Vâng thuận	Động, bất định, chủ động, mô tả
15	Avoca	Nói	Động, bất định, chủ động, mô tả
16	Bhūta	Thì, là, tồn tại	Quá phân [của động từ bhavati]
17	Pubba	Trước đó, trước đây	Tính
18	Rājan	Vua	Danh, nam
19	Ahosi	Thì, là, tồn tại	Động, bất định, chủ động, mô tả
20	Sacetano	Tên riêng	Danh, nam
21	Nāma	Tên là, gọi là	Trạng
22	Atha	[Đệm]	Phụ
23	Kho	[Đệm]	Phụ
24	Ratho	Xe ngựa	Danh, nam
25	Kāro	Người làm	Danh, nam
26	Ito	Từ nay	Trạng
27	Ahaṃ	Tôi, ta	Đại, nhân xưng, 1
28	Samma	Thân mến [hô cách, số ít]	
29	Cha	Sáu	Số
30	Māso	Tháng	Danh, nam
31	Accayo	Sự kết thúc	Danh, nam
32	Saṅgāmo	Trận đánh	Danh, nam

33	Bhavati	Thì, là, tồn tại	Động, hiện tại, chủ động, mô tả
34	Sakkoti	Có thể	Động, hiện tại, chủ động, mô tả
35	Sakkhissasi	Có thể [tương lai, ngôi 2, số ít của sakkoti]	
36	Nava	9, mới	Tính
37	Cakkam	Bánh xe	Danh, trung
38	Yugam	Ách cày, cặp, thế hệ	Danh, trung
39	Kātuṃ	Làm, thực hiện	Động, nguyên mẫu
40	Devo	Vị trời, bầu trời, ông trời, nhà vua, mây rải mưa	Danh, nam
41	Rattam	Ngày	Danh, trung
42	Ūna	Kém hơn, ít hơn	Tính
43	Niṭṭhāpesi	Hoàn thành, chuẩn bị, làm xong	Động, bất định, chủ động, mô tả
44	Divaso	Ngày	Danh, nam
45	Niṭṭhita	Được hoàn thành, được chuẩn bị, được làm xong	Quá phân
46	Ayaṃ/idam~Imaṃ/ayaṃ	Người ấy, vật ấy	Đại, nhân xưng/chỉ định 3
47	Pana	[Đêm]	Phụ
48	Dutiya	Thứ hai	Tính
49	Niṭṭhāpetuṃ	Hoàn thành, chuẩn bị, làm xong	Động, nguyên mẫu
50	Niṭṭhāpetvā	Hoàn thành, chuẩn bị, làm xong	Động, bất biến
51	Ādāya	Lấy	Động, bất biến
52	Yena... Tena...	Ở đâu... tới đó...	Đặc ngữ
53	Upasaṅkami	Đi tới	Động, bất định, chủ động, mô tả
54	Upasaṅkamitvā	Đi tới	Động, bất biến
55	Tvaṃ	Anh, bạn	Đại, nhân xưng, 2
56	Yo/yaṃ/yā	Người mà, vật mà Mà người ấy, mà vật ấy Người nào, vật nào	Đại, quan hệ
57	Ca	[Liệt kê]	Phụ
58	Ko/kiṃ/kā	Người gì, vật gì Người nào, vật nào	Đại, nghi vấn
59	Nānā	Khác biệt	Trạng
60	Karaṇaṃ	Sự tạo ra, sự sản xuất, trạng thái, điều kiện	Danh, trung
61	Na	Không	Phụ
62	-ci	[phiêm định]	Hậu tố
63	Passati	Thấy	Động, hiện tại, chủ động, mô tả
64	Atthi	Thì, là, tồn tại	Động, hiện tại, chủ động, mô tả

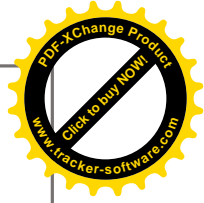
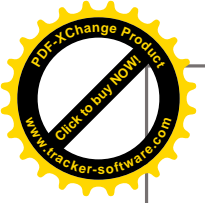
65	Pa-	Hướng về trước, trước khi, bên ngoài	Tiền tố
66	Vattesi	Làm cho quay, tạo ra, làm nên, bố thí, giữ, hành động	Động, bất định, chủ động, mô tả
67	Vattita	Được làm cho quay	Quá phân
68	Samāna	Thì, là, tồn tại	Hiện phân [của động từ Atthi]
69	Samāna	Tương tự, giống hết, giống như	Tính
70	Yāvataka	Trong chừng mực nào [dạng nữ tính là yāvatikā]	Tính
71	Abhisāṅkhār o	Sự tích lũy, sự chuẩn bị, sự hoạt động	Danh, nam
72	Gati	Sự đi, đường đi, hành trình, hành vi, đích đến	Danh, nữ
73	Tāvataka	Trong chừng mực đó [dạng nữ tính là tāvatikā]	Tính
74	Gantvā	Đi	Động, bất biến
75	Ciṅgulāyitvā	Quay tròn, xoay tròn	Động, bất biến
76	Bhūmi	Mặt đất	Danh, nữ
77	Papati	Rơi xuống, ngã xuống	Động, bất định, chủ động, mô tả
78	Akkho	Giác quan, trục bánh xe, xí ngẫu, một dạng đơn vị đo lường	Danh, nam
79	Āhata	Bị tắc, bị đánh, bị giảm, bị tác động	Quá phân
80	Maññe	[nhấn mạnh]	Trạng
81	Aṭṭhāsi	Đứng lại	Động, bất định, chủ động, mô tả
82	Pavesetvā	Làm cho đi vào, trang bị, áp vào, gắn vào	Động, bất biến
83	Ṭhapita	Đứng lại	Quá phân
84	Iva	Giống như	Phụ

Ngữ pháp đoạn kinh 9

(*) **Dụng cụ cách chỉ thời điểm:** danh từ dụng cụ cách có thể được dùng để chỉ thời điểm

(**) **Cặp tính từ tương quan:** yāvataka & tāvataka

(***) **Động từ bhavati/atthi/hoti và hiện tại phân từ của chúng kết hợp với các phân từ của các động từ khác:**

[a] Như chúng ta đã biết, động từ bhavati/atthi/hoti có thể kết hợp với MỌI tính từ. Ví dụ: **câu** so hoti kusalo = anh ta thì thiện. Do đó, chúng cũng kết hợp được với các loại phân từ. Ví dụ: **câu** so hoti gato = anh ta thì đang đi = anh ta đang đi

[b] Hiện tại phân từ của bhavati/atthi/hoti cũng có thể kết hợp với MỌI tính từ. Ví dụ: **cum từ** [santo kusalo = trong khi thiện], với santo là hiện tại phân từ nam tính chủ cách số ít của atthi. Do đó, chúng cũng kết hợp được với các loại phân từ. Ví dụ: **cum từ** [santo gato = trong khi đi], với gato là quá khứ phân từ của động từ gacchati

Đọc đoạn kinh và chú giải trên, rồi trả lời các câu hỏi sau:

[1] Người thợ làm xe đã quay cái bánh xe cụ thể như thế nào? **Gợi ý:** câu hỏi này không thể trả lời bằng sự mừng rỡ, mà phải phân tích/đối chiếu thật sát các đoạn kinh trên

[2] Trong câu chú giải thì cum từ [akkhe pavesetvā] có nghĩa gì